

Barnevern i foregangslandet

Stadig flere norske barn blir plassert i fosterhjem/institusjoner. Fampo¹ vil her rette søkelyset mot hva norske myndigheter bedriver i barnevernssaker.

Tallenes tale

I følge tall fra Statistisk Sentralbyrå² intervenserte barnevernet i 11 700 **nye** saker i 2007. Hvis vi multipliserer tallet 11 700 med 5, får vi 58 500, som er rundt regnet fødselsraten i Norge. Det vil si at hvis barnevernet fortsetter å gå inn i like mange saker som i 2007, vil hvert femte barn ha en sak hos barnevernet. Dette inkluderer alle former for involvering fra barnevernet, fra økonomisk støtte til tvungen plassering i fosterhjem.

En artikkel fra Statistisk Sentralbyrå viser at antallet barn med en sak hos barnevernet økte med 3,6% fra 2006 til 2007. Nesten 7 900 barn var i fosterhjem eller institusjoner i 2008. Dette er en økning på 2,2 % fra 2007 (inkluderer ikke saker hvor foreldre frivillig overlater omsorgen for barna til andre).

Barnevernet startet 27850 undersøkelser i 2008. Det er en økning på 11 % fra 2007.

Barnevernssaker uten rettssikkerhet

Forsker Joar Tranøy har skrevet en rapport for Universitetet i Stockholm, hvor han ser på metodebruken til sakkyndige psykologer i barnevernssaker. Tranøy gjennomgikk de sakkyndiges arbeide i 37 saker hvor foreldre tok kontakt, og fant en rekke metodiske mangler.

Manglende kildekritikk: I 32 av de 37 utredningene forekom manglende kildekritikk av ulik karakter og omfang. Konklusjonen i 18 sakkyndige utredninger henviste til annenhånds-opplysninger innhentet fra barnevernets rapporter. I 16 sakkyndige utredninger forekom opplysninger som var basert på sladder og rykter, "bekymringsmeldinger". Ikke-kontrollerte opplysninger er ukritisk gjengitt som fakta i 18 saker. Dekontekstualisering forekom i 28 av de 37 rapportene. Dekontekstualisering kan blant annet dreie seg om å underslå opplysninger i forbindelse med personbeskrivelser. Dekontekstualisering kan også bestå i at den sakkyndige tar deler av en tekst eller en handling ut av dens sammenheng og dermed hindrer leseren i å forstå sammenhengen.

Tranøy fant også gjengivelsesfeil som rammer biologiske foreldre, og tendensiøse fremstillinger. Et eksempel på en tendensiøs fremstilling er følgende utsagn fra en rapport: "*Far opptar for eksempel hele spisebordet med sine hobbyaktiviteter og det er svært uryddig og til dels skittent i huset.*" Den sakkyndige observerte dette kun i kort tid (15 min. i følge biologiske foreldre). I følge foreldre og naboer var det vanlig at barna deltok i hobbyarbeidet, som var bygging av modellfly. Den sakkyndige hadde ikke undersøkt dette.

Tranøy tar opp flere svakheter ved rettssikkerheten i barnevernssaker. Barnevernutrederens utredning kan sammenlignes med en politietterforskers oppgave; begge skal finne frem til de

¹ Folkeaksjonen mot maktmisbruk, politistat og overgrepskultur – se www.fampo.info.

² Se www.fampo.info/bvstatistikk.html

faktiske forhold. Det skal taes stilling til om tiltalte frifinnes eller dømmes, eller om barnet skal fjernes fra sin familie.

Politiutredersens rolle er nøye regulert i straffeprosessloven og forskrifter. I barnevernssaker er dette helt annerledes. Der mangler helt regler for innhenting av informasjon. Den enkelte barnevernsarbeider avgjør fritt om samtaler med impliserte tas over telefon eller ved personlig fremmøte. I stor grad blir telefon brukt. Man får ikke lest opp det saksbehandler skriver ned, og opplysningene blir ofte nedskrevet uten at der stilles et eneste kontrollspørsmål.

I barnevernssaker bygges der ofte på anonyme meldinger. Disse vil det være umulig å forsvare seg mot, fordi man ikke vet hvem kilden er, om kilden er troverdig, om kilden har førstehånds kunnskap, eller bare har hørt mer eller mindre løse rykter, om kilden står i et motsetningsforhold til foresatte osv.

Sakkyndige oppnevnes av barnevernet, uten forutgående kontakt med den private part. Ofte brukes sakkyndige satt opp på lister utarbeidet av barnevernet, eller med nær tilknytning til barnevernet. Psykologer som har flere sakkyndige oppdrag i barnevernssaker, opptrer ikke sjelden på møter med barnevernet uten at den private part er til stede, og får svært ensidig informasjon. Slik får man i utgangspunktet negative synspunkter på den private part før utredningen er påbegynt, og sakkyndige kan dermed bygge på faktisk galt grunnlag.

Et annet problem er psykologenes hyppige hattebytter i barnevernssaker. Sverre Kvilhaug har lang erfaring som advokat i barnevernssaker og regnes i Norge som en markert kritiker av sakkyndiges rolle i barnevernssaker. Kvilhaug reiser spørsmålet om kravet til rettferdig rettergang oppfylles:

"Menneskerettskonvensjonens artikkel 6 foreskriver at enhver har krav på rettferdig rettergang. Dette gjelder også i barnevernssaker i fylkesnemnd og domstoler vedrørende omsorgsovertakelse av barn, tilbakeføring og samvær. Psykologene har i disse sakene en svært spesiell rolle. De betales av barnevernet for å være med og avgjøre sakene. Slik skifter de stadig hatter. Omfang og økonomisk betydning for ganske mange psykologer er slik at det er rimelig å spørre om psykologenes rapporter, men også deres stemmegivning, påvirkes av deres økonomiske interesse av å sikre nye oppdrag for barnevernet. Underlig nok synes problemstillingen hittil ikke å ha plaget fylkesnemndlederne, domstolene eller departementet. I straffesaker ville et tilsvarende hattebytte aldri ha blitt akseptert og ikke engang funnet på."

Kvilhaug utdyper dette slik:

"Jeg skal illustrere omfanget: En psykolog i Nordfjordeid opplyste i 2001 at hun hadde hatt cirka 40 saker som betalt sakkyndig for barnevernet og cirka 50 saker som sakkyndig medlem av to forskjellige fylkesnemnder. Vel ett år senere hadde hun hatt ytterligere elleve oppdrag for barnevernet og fem for fylkesnemnd, hun hadde dessuten vært fagkyndig meddommer i herredsrett. Kan man ha tillit til at en psykolog som har så mange oppdrag for barnevernstjenester som forannevnte tilfelle viser, av stor økonomisk betydning for vedkommende psykolog, vil gi eller er i stand til å gi den private part i en barnevernssak en saklig og rettferdig behandling? Vil ikke de fleste tro at slike psykologer gir barnevernet medhold i bortimot 100 prosent av sakene, og er det ikke nettopp det disse psykologene i praksis gjør? Er det noen som tror at en psykolog som stemmer mot barnevernet, har særlig mulighet for å få et oppdrag for barnevernet senere?"

Et eksempel kan tjene som illustrasjon på hvorledes mange sakkyndige psykologer opptrer i barnevernssaker. Cand. jur Herman Berge fant ved søk på Lovdata følgende mønster hos en sentral psykolog tilknyttet FOSAP (Forum for sakkyndige psykologer):

"Ved en gjennomgang av de 33 avgjørelser som jeg fant på Lovdata, finner man ingen avgjørelser hvor Poulsson ikke har konkludert til fordel for sin oppdragsgiver. Man kan dermed trygt konkludere med at Poulsson konsekvent konkluderer i tråd med oppdragsgivers ønsker og syn. Poulssons arbeid har derved - etter mitt syn - overhodet ingen verdi som fagmateriale, og er - slik det fremstår - naturlig nok uegnet - og endog skadegjørende - i barnevernssaker."

Omsorgsovertagelse og konsekvenser

Sverre Kvilhaug har skrevet boken *Atskillelse barn og foreldre* med undertittel *Hva internasjonal forskning sier om sammenheng mellom atskillelse i barndommen og senere fysiske og psykiske lidelser*. Kvilhaug gjennomgår omfattende internasjonal forskning som påviser at det å utsette barn for en tidlig adskillelse fra foreldrene, innebærer stor risiko for at barnet utvikler psykiske problemer. Mindre kjent har det vært at problemene også kan melde seg først i voksen alder.

Av de mange forskningsresultatene Kvilhaug viser til³, velger vi her å referere til ett. En gruppe forskere i Israel, **O. Agid, B. Shapira, J. Zislin, M. Ritsner, B. Hanin, H. Murad, T. Troudart, M. Bloch, U. Heresco-Levy og B. Lerer**, presentert i **Molecular Psychiatry i 1999**, og referert bl.a. i *Mental Health Today*, la frem dramatiske forskningsresultater vedrørende psykiske forstyrrelser relatert til tidlig tap av foreldre. De nevnte israelske forskerne gjennomførte en analyse av konkrete sykehistorier, en "case control study", hvor omfanget av tidlig tap av foreldre enten ved tidlig død eller ved varig adskillelse før pasienten var 17 år gammel, ble kartlagt hos pasienter med alvorlig depresjon, manisk-depressiv lidelse og schizofreni. Resultatene ble sammenlignet med en gruppe individuelt matchede friske personer.

Undersøkelsen viste at tap av foreldre i barndommen (inntil 17 års alder) signifikant ($P = 0,001$, dvs at sannsynligheten for at resultatene skyldtes tilfeldigheter, er en promille) øket sannsynligheten for å utvikle alvorlig depresjon i løpet av voksenlivet. Effekten av adskillelse på annen måte enn ved død var mere slående enn tapsom skyldtes død, og det samme gjaldt tap som skjedde før 9-års-alderen, sammenlignet med tap senere i barndom og ungdom. Det ble også funnet signifikant større omfang av tidlig tap hos de med manisk-depressive lidelser, sammenlignet med kontrollgruppen av friske personer. Også når det gjaldt schizofrenipasientene, fant forskerne et signifikant ($P = 0,01$, dvs. at sannsynligheten for at forskjellen skyldtes tilfeldigheter, er en prosent) større omfang av tidlig tap av foreldre, særlig adskillelse som skjedde før pasienten var 9 år gammel.

Ikke uventet konkluderer Kvilhaug på bakgrunn av denne og mange andre undersøkelser at hvis man ser bort fra alvorlige tilfeller, som når barn blir slått helseløse eller utsatt for incest, er det å ta barna fra foreldrene mere skadelig enn å la barna være hos angivelig dårlige foreldre. Det er verd å merke at de forskningsresultatene Kvilhaug viser til, ikke er blitt imøtegått av norske fagfolk; man har i stedet opptrådt som om de ikke har eksistert.

³ Man kan lese mere om emnet på www.fampo.info/artikler_av_kvilhaug.html - eller enda bedre – anskaffe boken *Atskillelse barn og foreldre*.

Et eksempel på hvorledes fagfolk ignorerer eksisterende forskning, gis på side 109 – 110 i boken. Turid Vogt Grinde utarbeidet i 1993 en kunnskapsstatus for barnevernet på oppdrag fra NORAS (i dag NOVA). Grinde hadde bakgrunn som klinisk psykolog, som byråsjef for barnevernet, senere forsker, først i Sosialdepartementet og så i Barne- og familiedepartementet i ca 15 år. På den tiden hun laget sin kunnskapsstatus, hadde hun kontor ved barnevernets utviklingssenter, men var fortsatt ansatt i departementet. Hun satt med andre ord meget sentralt til i barnevernssammenheng. Som referansene i *Atskillelse barn og foreldre* viser, fantes det på det tidspunktet da Grinde avgav sin kunnskapsstatus, mere enn nok undersøkelser som viste alvorlige skadevirkninger av å fjerne barn fra foreldrene. Til tross for dette uttaler Grinde på side 115 at:

”Det er alminnelig mening at de fleste barna profiterer på å være under omsorg framfor å vokse opp i konfliktfylte hjem og belastede miljø, og det vi har av forskning peker også gjennomgående i denne retning.”

Dette uttaler Grinde i en offisiell rapport til tross for omfattende forskning som tilbakeviser dette. Man kan også spørre hva en ”alminnelig mening” har å gjøre i en slik rapport.

Når vi ser på hvorledes barn blir behandlet i barnevernsinstitusjoner, blir bildet enda verre. Fampo har samlet lenker til diverse nyhetsoppslag og andre artikler som omhandler noe av den ”omsorgen” som blir disse barna til del, på www.fampo.info/bv2.html.

I en artikkel på nrk.no 4. februar 2009 kommer det frem at barneverninstitusjoner ikke melder fra når barn rømmer. Politiet i flere store byer reagerer på at barn overlates til rus og kriminalitet. Geir Nerland, leder for Oslo-politiets gatepatrolje nevner som et eksempel to jenter på 13 og 15 år som var på rømmen uten å bli meldt savnet. Politiet traff så på jentene på Plata i Oslo sentrum. Nerland understreker at det bare er en av mange historier. Nerland uttaler følgende om den offentlige omsorgen:

Til og med de som er dårlige foreldre ville meldt sitt eget barn savnet. Her tar derimot det offentlige omsorgen for barna og plasserer dem på institusjon, og der tilbys barna mindre omsorg enn det dårlige foreldre ville gitt.

En artikkel på nettstedet knut.com tar for seg grove seksuelle overgrep på en barnevernsinstitusjon og etterspillet de fikk. Det vises til tidligere oppslag på knut.com om overgrepene. Bufetat og ledelsen ved barnehjemmet bestemte at de ikke ville flytte overgriper eller ofre; de ble boende på samme avdeling på ”akuttinstitusjonen” i åtte måneder etter at overgrepene skjedde. Etter at saken ble offentlig kjent, innrømmet Bufetat at de hadde gjort en feil, og at overgriper og ofre burde ha blitt flyttet fra hverandre. Vedkommende som varslet om forholdet, ble belønnet med politianmeldelse. Det gjengis fra tv2nyhetene.no 24. januar 2009:

I en intern e-post sendt 19. januar i år skriver informasjonssjef Mirjam Glosvik at regionkontoret har anmeldt det de mener er et mulig straffbart forhold.

”Bufetat region vest har levert inn en politianmeldelse vedrørende lekkasje fra klientjournaler. Lekkasjen førte til medieoppslag på TV2. Politiet vil nå etterforske saken, og etter dette vil eventuelle arbeidsrettslige konsekvenser vurderes”, skriver Glosvik i e-posten.

En rekke artikler tar for seg narkotika i barnevernet. En artikkel på vg.no 6. juni 2009 viser til at over halvparten av barnevernsbarna har ruset seg. *Har lært alt om dop i barnevernet* er

tittelen på en artikkel på bt.no 21. februar 2009. ”- De ansatte vet vi ruser oss. Det virker som de ikke bryr seg,” uttaler en 17-åring til Bergens Tidende. Leiligheten, som tilhører en barnevernsinstitusjon i Hordaland, beskriver han slik: *Det er som et stort narkoreir. Folk kommer hit for å kjøpe dop, for å selge dop eller for å bruke dop.*

Gutten fikk diagnosen ADHD da han var 13, og foreldrene følte at de måtte ha hjelp, og henvendte seg til barnevernet. Han fikk plass på et akuttmottak. I følge BT har gutten blitt flyttet 15 ganger i alt i sin karriere som barnevernsbarn. Plasseringene har vært hjemlet i alt fra tvangsvedtak til frivillighet. Fellesnevneren for alle stedene har vært at han har ruset seg. Derimot kjente han ikke til narkotika før han havnet i barnevernet: ”- Den gangen visste jeg ingenting om narkotika eller rus. Jeg ante ikke hva hasj var, sier 17-åringen.” Videre kan man lese følgende:

- Det er umulig å slutte, fordi det er så mye av det. Alle vennene jeg har fått på disse stedene misbruker narkotika, sier 17-åringen.

I etasjen under bor en 18 år gammel jente. Leiligheten er ekstremt rotete. I en glasskrukke på salongbordet ligger en hasjklump, pipen ligger under sofaen. Også hun har bodd på en lang rekke institusjoner i Hordaland de siste fire årene. En av dem var særlig tilrettelagt for ungdom med rusproblemer.

- Jeg har aldri ruset meg så mye noe sted som jeg gjorde der. Det går ikke an å slutte på institusjon. De ruser jo ræven av seg alle sammen, sier hun.

En artikkel på vg.no 9. mars 2004 omhandler en 17-åring som ble sendt til Thailand sammen med to ledsagere i en privat barnevernsinstitusjon. Turen kostet Østfold fylkeskommune kr. 3 000 pr døgn. Formålet med turen var å ta dykkersertifikat, men da de kom frem, oppdaget 17-åringen at han hadde klaustrofobi. Gutten var mye alene under oppholdet og kjøpte både hasj, piller og krystallisert amfetamin, og ruset seg mesteparten av tiden. Han ble blakk, men fikk låne mere penger av daglig leder i institusjonen Oppatt O Atte AS (senere konkurs).

Ledsagerne sendte 17-åringen alene hjem med fly. Med seg i bagasjen hadde han nyinnkjøpte våpen som ble beslaglagt på Gardermoen: fire slåsshansker, en batangakniv, en springkniv og en teleskopbatong. De to ledsagerne ble igjen i Thailand og hadde sikkert en fin tur.

For flere eksempler på den omsorg norske barnevernsbarn får – se www.fampo.info/bv2.html.

Rett adressat

Barnevernet er på ingen måte den viktigste institusjonen når det gjelder barnevernssaker. Det er rettsapparatet som har det siste ordet når spørsmålet er om barna skal tas fra sine foreldre eller ikke. Dag Hiåsen har skrevet to artikler om Svanhild-saken, som kan leses på <http://www.fampo.info/barnevern.html>. I artikkelen *Svanhild-saken* påviser Hiåsen at Hålogaland lagmannsrett brøt straffeloven da lagmannsretten fratok Svanhild Jensen omsorgsretten for hennes to barn.

Som privat oppnevnt sakkyndig kunne Joar Tranøy påvise at rettslig oppnevnt sakkyndige Skjæveland hadde fremholdt uetterrettelige gjengivelser av hva han ble meddelt fra bl.a. kommunelege Nysveen, rektor Isaksen og klasseforstander Greaker. Dette ble ikke nevnt i

lagmannsrettens dom. Dermed har lagmannsretten fratatt Svanhild omsorgsretten på falskt grunnlag. Også andre sider ved lagmannsrettens dom er slående; lagmannsretten omtaler IQ-testen som ble gjort av Svanhild som en ”medieskapt avsporing”, til tross for at det i papirene fra Fylkesnevnden fremkommer at Fylkesnevnden i hovedsak la vekt på IQ-testen som i følge lagmannsretten er en ”medieskapt avsporing”.

I sak etter sak kan det dokumenteres at norsk rettsvesen opptrer korrump. Hvis man skal få gjort noe med barnevernssystemet, er det avgjørende at man fokuserer på rettsvesenet, hvorledes rettsvesenet opptrer både i barnevernssaker og andre saker. Spesielt bør man merke seg Bygdepost-saken, hvor to rettsinstanser underslo fremlagt dokumentasjon i saken hvor ansvarlig redaktør i Bygdeposten AS gikk til sak for usaklig oppsigelse. Redaktøren ble oppsagt høsten 2001 etter å ha publisert flere artikler og ledere med bakgrunn i dokumentasjon fra Fampo.

Man finner mere om norsk rettsvesen på www.fampo.info/lovogrett.html og på www.fampo.info/jurister.html. Sistnevnte lenk er til en alfabetisk samling artikler om hva norske jurister sysler med. Artikkene omhandler dommere og andre jurister som utfører, tilrettelegger eller forsvarer justismord, og andre som fortjener oppmerksomhet.

Det er politikerne som fastsetter lovverket barnevernet skal følge, og som bevilger midler til barnevernet (enten det er statlig eller lokalt). Norske politikere er gang på gang blitt forelagt dokumentasjon av de mest alvorlige ikke-rettsstatlige forhold i Norge, bl.a. gjennom flere åpne brever fra Fampo.

NB!

Fampo har fått flere tilbakemeldinger om at folk ikke har kommet inn på våre nettsider – www.fampo.info. Vær klar over det dersom du ikke kommer inn på nettiden. Man kan i så fall forsøke flere ganger, gjerne fra flere datamaskiner, eller forsøke vår speilside www.fampo.no/forside.html.

Du kan bidra

Så lenge folk flest ikke kjenner til hvor alvorlige de ikke-rettsstatlige tilstandene i Norge er, kan myndighetene ture frem. Du kan bidra ved å spre denne pamfletten videre – eller andre flyveblader/pamfletter som finnes på www.fampo.info/flyveblader.html. De som skulle ropt opp om forholdene, det være seg politikere eller media, gjør ikke det. Da må vi andre spre informasjon – hvis vi ikke vil at forholdene skal fortsette.

Fampo – www.fampo.info
E-post: fampo@hotmail.com

Postadresse: 3355 Solumsmoen